

Zuid-Afrika 2010

Groeps/studiereis "Intercultural Dialogue" in kader opleiding ACL

VER WERKEN VERWERKEN VERDER WERKEN

14-10 t/m 21-10-2010

Deelnemers: Janneke van Eldonk, Marlies Kusters, Eric Kappert, Ron Stevens, Henk Krooi, Lucy van Neijenhoff, Marcel Janssen

Begeleiders: Annette Man-Mul en Hans van Elk

Facilitair: John Man en Kees Brandsteder

Dag 1. Donderdag 14-10-2010

Vooraf:

In het kader van de opleiding, 'Authentiek Contextueel Leiderschap', vindt deze studiereis plaats. Uitgangspunt binnen de 'interculturele dialoog', is dat elke context is gebouwd op cultuur: dat geldt voor een gezin/familie op microniveau, een organisatie op mesoniveau en voor een land/continent op macroniveau. Indien de context verandert zullen bij 'vragen' over persoonlijke thema's, waarden, normen en overtuigingen andere 'antwoorden' worden gevonden.

Volgens het Afrikaanse principe van UBUNTU kan er pas écht verbinding tussen mensen ontstaan, door respect te betonen aan de waarden van de ander(en).

Ubuntu (uitgesproken als oe-BOEN-toe), is een ethische of humanistische filosofie uit het Afrika beneden de Sahara, die draait om toewijding en relaties tussen mensen onderling. Het woord komt voor in de Bantoetalen van Zuidelijk Afrika en is afgeleid van, 'Umuntu Ngumuntu Ngbantu', dat betekent, 'een mens is een mens omdat er anderen zijn'. Andere (vrije) vertalingen van Ubuntu zijn: 'Eén zijn', 'Menselijkheid tegenover anderen', 'Ik ben omdat wij zijn', 'menselijk worden door anderen'.

Umuntu = een mens, Ngumuntu = is een mens, Ngabantu = is mensen

Een veel gebruikte definitie komt van aartsbisschop Desmond Tutu.

"Afrika heeft iets dat 'Ubuntu' wordt genoemd. Het gaat over de essentie van menszijn. Het maakt onderdeel uit van de gift die Afrika aan de wereld gaat geven. Het omarmt gastvrijheid, het geven om elkaar, het bereid zijn die extra mijl voor een ander telopen. Wij geloven dat een mens pas mens kan zijn door andere mensen; dat mijn menselijkheid onlosmakelijk verbonden is met die van u. Als ik u slecht behandel, dan behandel ik ook onverbiddelijk mijzelf als slecht. Een alleenstaand mens is een contradictio in terminis en daarom zoek je werk dat de gemeenschap ten goede komt. Daardoor word je als mens lid van een gemeenschap".

Het Ubuntu concept is diep verankerd in de Afrikaanse cultuur en staat met zijn centrale waarden diametraal tegenover de westerse cultuur. Het Afrikaanse principe, 'Ik ben omdat wij zijn', versus het westerse principe van, 'ik denk dus ik besta'. In de Afrikaanse cultuur bestaat een mens voornamelijk als lid van de groep, terwijl in de westerse cultuur meer de nadruk ligt op de mens als uniek individu.

Kenmerkend voor de cultuur van Afrikaanse stammen is bovendien het denken in cyclische processen, waarbij oorzaak en gevolg als het ware onderling vervangbare factoren zijn. Dat oorzaak en gevolg elkaar steeds opnieuw opvolgen als schakels van een oneindige keten, heeft gevolgen voor de Afrikaanse beleving van de eigen identiteit. De eigen identiteit en context vloeien in de beleving van Afrikaanse mensen in elkaar over. Zonder context is er geen identiteit.

Programma:

Het is 08.00 's morgens en de voltallige studiegroep verzamelt op Luchthaven Schiphol te Amsterdam. Nadat iedereen zich aan elkaar heeft voorgesteld wordt vlot ingecheckt. Vlucht KLM 0597 vertrekt stipt op tijd en om 10.30 uur hangen we in de lucht voor de elf uur durende vlucht naar Kaapstad, Zuid-Afrika. In het vliegtuig zit de stemming er al gauw in. Met lezen (o.a. 'Tikkop' van Adriaan van Dis), een warme snack en een goed gesprek wordt de overbruggingstijd, waarbij de tijdzone gelijk blijft, gemakkelijk ingevuld. Om 23.00 uur zetten we voet aan de grond op Afrikaanse bodem. De snuffelhond bij de douane heeft wel trek in een boterham van Henk. De chauffeurs John en Kees, die één dag eerder naar 'die Kaap' zijn vertrokken, wachten ons bij de uitgang van de luchthaven van Kaapstad op met een zelfgemaakt kartonnen welkomstbord. Hierom moet iedereen toch wel hartelijk lachen. Even later zitten we in de busjes die ons naar 'Disa Manor' brengen. De duizenden lichtjes van 'Cape Town' schitteren en steken vrolijk af tegen de donkere nacht. De contouren van de Tafelberg zijn nog net zichtbaar. We verblijven de komende dagen in een huis annex appartementencomplex aan Disa Crescent in Bellville, een grote wijk op de Kaapse vlakte. Het grote huis is van onze gastheren Andre en Leonora du Toit. Terwijl de studiegroep de komende vijf dagen alhier overnacht, slapen de begeleiders inclusief 'facilitaire dienst' even verderop bij de du Toit's thuis aan Welgemoed Manor. Als iedereen zijn kamer heeft geïnspecteerd en betrokken, vallen midden in de nacht, het loopt tegen tweeën, onze luikjes (ook) dicht.

Denkend aan:

...reizen en... de Kaapse vlakte en zijn duizenden lichtjes...en Breyten Breytenbach, de bekende Zuid-Afrikaanse dichter/schrijver...

BLIND OP REIS

*ek het in die skadu van Witberg oornag
maar om die berg se hoë slape
oor die silwer slaaprnu van ewige sneeu
kon ek die kranse lig sien beef*

*so groot so onaantasbaar so wit
so hoog kom my begrip nooit na bo
en deur my vingers het ek die bidkrale
van sterre probeer tel*

*om jou naam weer te proe
om jou bitter naam soos ligte druppels
reën op my tong te vang om jou naam
soos' n afgod in my droom se grond te plant*

*'n god om my verdere reis te seën
want met die roep van jou naam
met die bloed van jou naam in my mond
kruip ek al hoe yler al hoe witter skuinstes uit*

Dag 2. Vrijdag 15-10-2010

Vooraf:

Robbeneiland, halverwege de 17^e eeuw door de Hollandse predators zo genoemd vanwege zijn grote zeehondenpopulatie deed al in 1636 dienst als strafkolonie. Het 518 hectare rotsachtige eiland ligt 11 kilometer ten noorden van Kaapstad in de Atlantische Oceaan. In 1961 werd de extra beveiligde gevangenis voltooid voor belangrijke politieke activisten. Bijna 400 jaar zijn naar dit beroemde eiland in de Tafelbaai -tijdens diverse perioden- slaven, lepralijders, veroordeelde misdadigers, religieuze leiders die het Hollandse kolonialisme trotseerden, opstandige Xhosaleiders, vrijheidsstrijders en politieke tegenstanders van het apartheidsbewind verbannen en gedeporteerd. De beroemdste gevangene, zonder twijfel, Nelson Mandela, verbleef hier 18 jaar van zijn in totaal 27 jaar durende gevangenschap. In 1991 werd de laatste politieke gevangene vrijgelaten. Sinds twintig jaar vestigt het South African Natural Heritage Programme de aandacht op het belang van het eiland als broedkolonie. Er broeden meer dan 130 soorten als de Afrikaanse pinguïn en de reuzenster. Het voormalige gevangeniscomplex is nu een museum.

Thema: 'Schuld en vergeving'.

Rond dit thema kan eenieder voor zichzelf, aan de hand van onderstaande lijst, door reflectie en introspectie, antwoorden geven op onderstaande uitgangspunten en ingangen. Kernvraag hierbij, 'in hoeverre speelt het thema, 'schuld en vergeving' (nog) in jouw leven'?

De uitgangspunten:

1. *Vergeven is een daad van liefde voor jezelf*
2. *Vergeven is ,louter een innerlijk proces*
3. *Vergeven gaat in wezen alleen over mij*
4. *Niet de daad van de ander, maar mijn veroordeling daarvan maakt vergeving noodzakelijk*
5. *De medewerking van de ander is voor vergeving niet vereist*
6. *Je kunt de ander niet vergeven, je kunt alleen jezelf, je oordelen over die ander vergeven*
7. *Het gekwetste ego kan niet vergeven*
8. *We hebben wel de 'medewerking' van het ego nodig voor een succesvol vergevingsproces*

9. *Vergeven is een wilsbesluit dat jij neemt, waarna je ontvankelijk bent voor de liefdevolle ervaring en vergeving*
10. *Pas wanneer het vergevingsproces is voltooid, kunnen we ertoe worden geleid om contact te maken met de ander in een daad van vergeving*
11. *Vergeven doe je niet om de ander te veranderen*
12. *Vergeven is niet moeilijk*
13. *Vergeven breidt zicht uit*

Zeven ingangen tot vergeving en zelfvergeving:

1. <i>Afzien van wraak en vergelding:</i> 2. <i>Afzien van wraak en wrok:</i> 3. <i>Afzien van slachtofferschap:</i> 4. <i>Afzien van beschuldiging:</i> 5. <i>Afzien van valse zelfbeelden:</i> 6. <i>Afzien van ongelijkwaardigheid:</i> 7. <i>Afzien van afscheiding:</i>	<i>Ingang:</i> <i>Acceptatie</i> <i>Innerlijke gezondheid en vrede</i> <i>Verantwoordelijkheid nemen en grenzen stellen</i> <i>Onschuld zien</i> <i>Identificeren met onkwetsbaarheid</i> <i>Verbinding in gelijkwaardigheid</i> <i>Bewust worden van eenheid</i>

Zelfvergeving!

Programma:

Van uitslapen komt weinig...vandaag staat een bezoek aan Robbeneiland op het programma en tijdig vertrekken is een must. Na het overvloedige ontbijt bereid en geserveerd door Ali (Kapenda) vertrekken we vlot voor de rit over de N1 highway naar Waterfront, waar we de auto's stallen in een parkeergarage. *Het Victoria en Alfred Waterfront, genoemd naar de zoon van koningin Victoria, ligt aan de Tafelbaai in Kaapstad. Het is een mekka voor de winkel- en eetliefhebber. De meeste winkels en restaurants kijken uit op de rustieke haven. In 1860 gaf de jonge Alfred het startsein voor de aanleg van de eerste golfbreker in de door stormen geteisterde Tafelbaai. De toegenomen handel maakte later de aanleg van het Victoriabassin noodzakelijk. Vanaf de jaren zestig raakten de bassins en de omliggende havengebouwen in verval. In november 1988 maakte de Waterfront Company een begin met de renovatie en modernisering van het gebied.*

Vanaf Waterfront vertrekt de boot naar het 11 kilometer ten noorden van Waterfront gelegen Robbeneiland. Na enig oponthoud vertrekt de boot. Het is een bewolkte dag bij pakweg 18 graden celcius. Het zicht op Kaapstad en de Tafelberg is wondermooi. Wolken pakken zich samen rond de berg, alsof een tafellaken over de berg wordt gedrapeerd. Na aankomst starten we met een bustocht over 'Seal Island'. Een volgepakte bus met op de zijkant aangebrachte typische zinsnede, 'Driven by Freedom', begint de toer bij de beroemd/beruchte toegangspoort met de markante tekst, 'We serve with Pride, Ons Dien met Trots'. Hier hebben tal van gevangenen bij hun komst op het eiland onderdoor gelopen. Op de muur naast de toegang hangt een grote foto met daarop de komst van de eerste politieke gevangenen in 1961. Een eloquente en vlotsprekende gids vertelt honderduit over de rijke en macabere geschiedenis van het eiland. We passeren gedenkwaardige plekken, als: de bekende vuurtoren, het Governor's house, de kramat met het graf van een Indonesische prins, de church of the Good Shepherd, de John Craig –bedenker van de gevangenis- hall en het huisje van Robert Sobukwe, naast Mandela één van de beroemdste gevangenen.

De toerbus stopt bij het gevangeniscomplex. Hier wacht ons een indrukwekkende rondleiding door Dumisani Mwanbca, die van 1986 t/m 1991 gevangen zat op Robbeneiland tijdens de laatste jaren van het apartheidsregime. De Zuid-Afrikaan woont met zijn gezin op het eiland en vertelt dagelijks zijn verhaal aan toeristen uit heel de wereld. Hij geeft toe dat hij zich moeilijk van het eiland kan losmaken. De ex-gevangene leidt ons door het complex en doet aandoenlijk zijn verhaal. Tijdens de wandeling zien we de bekende binnenplaats met het door Nelson Mandela aangelegde tuintje. Ook zijn kleine verblijf, cel nummer 5, valt op. Vol bewondering luisteren we naar de feiten en anekdotes. Zoals het stukje over de communicatie via tennisballen. De belangrijkste uitspraak doet hij bijna terloops op een vraag van één van de deelnemers over wraakgevoelens. "When we fight, we destroy the future of our children. Please, let us communicate and solve our problems at the table. Let them enjoy the democracy we fought for ". Over (zelf)vergeving gesproken!

Terug aan Waterfront nuttigen we buiten aan de waterkant op een gezellig terras de lunch. We laten de gedachten de revue passeren, tegelijkertijd is er tijd voor plezier. Diverse straatmuzikanten verblijden ons met live muziek. In subgroepjes slenteren we vervolgens door dit chique gedeelte van Kaapstad, dat in schril contrast staat tot de sloppenwijken ten noorden van Kaapstad. Na een afzakkertje in een Ierse pub rijden we terug naar Disa Manor. Het is tijd voor 'die Kos'. Andre en Leonora hebben een Braai, een soort van barbecue, voorbereid. Het is een gezellige onderons met veel geklets én (Nederlands én Zuid-Afrikaans) gezang. Op deze vrolijke wijze nemen we al heel wat Zuid-Afrikaanse woorden tot ons. Als dan ook nog de 'LalaLa Singers' hun repertoire ten gehore brengen kan de avond helemaal niet meer stuk.

Denkend aan:

...Robbeneiland...en...de tekst op een inpakpapiertje...

*'Robben Island'
Triumph of the Human Spirit'*

...en...aan Nelson Mandela, die hier veel van zijn inspirerende teksten schreef...

"I stand here before you not as a prophet but as a humble servant of you, the people. Your tireless and heroic sacrifices have made it possible for me to be here today. I therefore place the remaining years of my life in your hands"...

...of...

*'Our children are our greatest treasure
They are our future'...*

...en...

'Education is the great engine of personal development'...

...en...als contrast...zomaar... een veel gezongen liedje van singer/songwriter Kombuis, op een fraaie lenteavond bij 'de Braai' in Disa Manor...

*'Almal wil 'n huissie
By die see hê
Almal hoop die struggle
Is virby
Almal sê die lewe
Is eerst môre
Maar môre
Is te laat vir my.*

Dag 3. Zaterdag 16-10-2010

Vooraf:

Kaapstad ligt op een klein schiereiland aan de Atlantische Oceaan. Het is de meest toeristische en de op drie na grootste stad van Zuid-Afrika. Nederlandse, Britse en Kaaps-Maleisische invloeden zorgen voor een kosmopolitische sfeer. De miljoenenstad ligt aan de voet van de majestueuze Tafelberg. Het compacte centrum telt een groot aantal historische gebouwen. Kaapstad staat bekend als de internationale toegangspoort tot Afrika. De stad heeft een ruime keuze aan aantrekkelijke winkels. Als stad met mondaine trekjes is daarenboven sprake van een rijk cultureel en uitgaansleven.

Het Kaaps schiereiland kent, van de Tafelbaai tot Cape Point, een heuse bergketen die een hoogte van 1087 meter bereikt. Cape Point steekt de oceaan in en is het puntje van de Tafelbergketen.

Kaap de Goede Hoop heette eerst Stormkaap. De Portugese koning Joao, die hoopte op een nieuwe route naar India, doopte de Kaap om in Cabo de Boa Esperanca (Kaap de Goede Hoop). De punt van het schiereiland is nu een natuurreserveaat.

Thema: 'Historisch perspectief: respect voor cultuur/verleden'.

In een tweetal groepssessies, waarvan één bij Kaap de Goede Hoop, worden ieders verhalen geëxpliciteerd aan de hand van onderstaande kernvragen.

Kernvragen bij dit thema:

- *Wie in jouw leven is belangrijk geweest voor jouw autonomie*
- *Wie is belangrijk/bepalend geweest voor jouw verbinding met je 'cultuur' (gezin, organisatie, land)*
- *Wie heb je 'achtergelaten' op je reis door het leven.*

Programma:

'Die kaap is weer Hollands', geeft John aan, als hij 's morgens met Kees de groep oppikt om naar Kaap de Goede Hoop te reizen. 'Dit betekent dat alles (weer) goed is geregeld', legt hij uit. Goed geregeld is het zeker...en met een stevig ontbijt inclusief reuzenomelet van Ali achter de kiezen kunnen we er zeker tegenaan. Na een kortstondige trip door het centrum van Cape Town, vervolgen we onze weg over het Kaapse schiereiland. Via de Kaapse Riviera, met de Twaalf apostelen bergen op de achtergrond, komen we bij de vissers- en badplaats Hout Bay, schitterend gelegen aan een geweldig mooie baai. De route voert verder over de spectaculaire Chapman's Peak (Drive). Deze weg is uitgehakt in de steile bergwanden, een werk dat zeven jaar heeft gekost. Vanaf de hoge klif is het uitzicht over de Atlantische oceaan, met de zon die hoog aan de hemel prijkt, fenomenaal. We komen in het pittoreske Simon's Town aan False Bay, sinds 1957 uitvalsbasis van de Zuid-Afrikaanse marine. De lunch bij één van de visrestaurants aan zee smaakt verrukkelijk. We nemen de M4 voor het laatste stukje naar de Kaap. Onderweg zien we walvissen en brutale baboons –met een wel heel grappig incident met één in een openstaande auto springende aap, die een heus gevecht voert met de chauffeur, die ternauwernood zijn tas én vege lijf kan redden- een apensoort. Aangekomen bij het natuurreserveaat 'Cape of Good Hope Nature Reserve' wandelen we eerst naar Cape Point, om daarna bij de grote boulders bij Kaap de Goede Hoop een groepssessie rond autonomie te houden. Op de terugweg naar Kaapstad, opnieuw over Chapman's peak' zien we de voor Zuid-Afrika zo typische flora met de bekende 'suikerbossies'.

Tegen de avond bezoeken we Wilbert Mathews, een van origine Amerikaan, die zich in de Kaapse voorstad Seapoint heeft gesetteld. De donkere Mathews is een entrepreneur pur sang. Hij ontvangt ons in zijn dure appartement en vertelt zijn beladen historie. Hoe hij zich in de loop der tijd als self made man heeft opgewerkt van arme sloeber tot rijke ondernemer. De sundowner, hét aperitief voor het eigenlijke avondeten, met de ondergaande zon over Kaapstad, is van grote schoonheid. Tijdens het verhaal van Wilbert doen wij ons tegoed aan wijn en hapjes. Bij 'Theo's restaurant' doen we ervaring op met de Zuid-Afrikaanse keuken (vooral grote porties...steak...en vis...) en luisteren geboeid naar de ideologische principes en leiderschapslessen van de spraakzame Wilbert Mathews.

Denkend aan:

...Kaap de Goede Hoop... en weidse uitzichten...en stenen...grote ruige stenen...mijmerend...en...stilstaan bij het oordeel dat je in jezelf mag loslaten...

...en...de leiderschapslessen van Wilbert Mathews...

1. *Toon altijd respect voor de ander*
2. *Opereer vanuit een basis van kennis*
3. *'Soft on the person, hard on the matter'.*

Dag 4. Zondag 17-10-2010

Vooraf:

Veel van de zwarte Afrikanen leven in townships. Deze sloppenwijken zijn nabij nagenoeg elke stad gesitueerd. Kaapstad kent enkele zeer grote krottenwijken waarvan de bekendste Khayelitsha en Gugulethu zijn. Khayelitsha betekent 'ons nieuwe thuis' en ligt vlakbij de internationale luchthaven van Kaapstad. Niet ver daarvandaan liggen vergelijkbare sloppenwijken, onder andere Langa, dat 'zon' betekent, Nyanga met de naam 'maan', en Gugulethu, dat de optimistische naam 'Onze trots' draagt. Oorspronkelijk was Khayelitsha bedoeld als modelstad. Er zouden echte huizen met water en stroom komen, in plaats van hutten van golfplaat, zakken en planken. Er wonen en leven waarschijnlijk één miljoen mensen in de grootste township van Cape Town. Oppervlakkig gezien lijkt het op een gewone provinciestad die zichzelf zou moeten kunnen redden. Er zijn scholen, supermarkten, een heleboel kerken, gezondheidscentra, politiebureaus en een rechtbank. Het enige dat ontbreekt is behoorlijk werk. Zo'n 40% van de mensen heeft werk met een vast inkomen. Evenveel mensen verdienen wat met straathandel, schoonmaken of losse baantjes. De rest is werkloos.

Sociaal werker Noluvuyo, die in Khayelitsha woont, vat het verhaal van het leven in een township in twee zinnen samen. 'Voor mij draait het niet om hoop of plannen maken voor de toekomst. Het draait om overleven'.

Thema: 'Empowerment en de kracht van samenwerken'.

In een zelfgekozen setting gaan diverse individuen en (sub)groepen aan de slag met de vragen hieronder.

Kernvragen bij dit thema:

- *Wat heb jij neergezet in je leven/ wat is je grootste trots*
- *Waarvoor/door wie voelde jij daartoe geïnspireerd*
- *Wie heb je daarbij zelf geïnspireerd*

Programma:

Al vroeg op de dag is al duidelijk dat het een warme dag zal worden. De zon steekt al aardig als we met een volle buik van het ontbijt komen. Ali heeft ons opnieuw goed bediend. Via de N2 rijden we naar de grootste Township van Kaapstad. Het beeld van de krottenwijk zien we al gauw en het verschil met 'het blanke Kaapstad' is enorm. Om 10.30 uur komen we aan bij Khayelitsha. Bij de ingang van de sloppenwijk pikt de Nederlandse Marijke Frijters, voormalig directeur van GITP, ons op. Zij tracht een onderneming op te bouwen in Zuid-Afrika, maar dat blijkt geen sinecure. Intussen begeleidt zij projecten, als de Lungu's bed&breakfast in Khayelitsha. Marijke heeft haar vroegere bediende Gladys geholpen met het opzetten van een B&B. In 2009 is het hutje van haar geheel gerenoveerd. Gladys bestiert nu een gezellige B&B met twee gastenkamers. Na het nuttigen van een drankje leidt Gladys ons rond door één van de 38 sectoren van deze immense sloppenwijk. Zij kent veel van de Xhosa die hier wonen. Tijdens de wandeling ontmoeten we diverse mensen als Golden 'the Flower man', de vrouw die traditioneel Xhosa bier brouwt en een Shabeen -een 'lokaal café'- beheert, en een Sangoma, een traditionele healer. Tevens bezoeken we een kerkdienst, met veel geklap en gezang. Ondanks de grote armoede valt ons op dat de mensen vrolijk zijn...en minder nederig dan we dachten. De kinderen zingen en dansen, de vrouwen maken een maaltijd klaar, de mannen kijken toe. Direct na de lunch (worst, maïspap en pittige bonen) in de B&B van Gladys vermaken we ons met door de kinderen opgevoerde, spontane dans(en) op erg ritmische klanken. Met enorm veel gebeurtenissen, ervaringen en beelden verlaten we Khayelitsha.

Het verhaal van de 'Flower man'.

Op een dag kwam een man die Golden heette aan in Kaapstad. Hij had geen huis en ook geen werk, maar wel een vrouw, Phumla, en vijf dochters. Zij kwamen terecht in Khayelitsha, een grote krottenwijk buiten de stad, en bouwden daar een hutje. Phumla begon een crèche voor de kinderen uit de buurt en Golden ging op zoek naar werk. Maar er was niet veel werk en het gezin had zelden genoeg te eten.

Op een nacht droomde Golden over een vuilnisbelt die bedekt was met bloemen, geel en wit. Hij hoorde een stem die zei dat hij deze kon plukken en verkopen om zodoende geld te hebben voor eten. Toen hij wakker

werd, rende Golden naar de vuilnisbelt, maar hoe hij ook zocht, hij vond er geen bloemen.

De volgende nacht had hij dezelfde droom. Opnieuw ging hij op zoek naar de bloemen, maar kwam teleurgesteld en met lege handen weer thuis. De derde nacht had hij de droom opnieuw. Hij wist zeker dat hij de stem van God hoorde in deze droom. Maar waar waren de bloemen? Waarom kon hij ze maar niet vinden?

Voor de derde keer ging Golden terug naar de vulnisbelt. Toen hij aan het zoeken was zag hij stapels lege blikjes, geel en wit. Plotseling dacht hij dat hij het begreep. Hij pakte een paar blikjes op en nam ze mee naar huis.

In zijn hutje begon hij te werken, met een schaar en een pot verf. Uiteindelijk had hij een bloem in zijn hand die leek op die van zijn droom. Een perfecte margriet met puntvormige witte blaadjes en een geel hart op een lange, groene stengel.

Golden maakt bloemen uit afval en verkoopt deze bloemen voor de kost. Behalve margrietten maakt hij ook rozen en zonnebloemen. Hij maakt alle bloemen zelf, met zijn eigen handen.

Tegen de namiddag rijden we naar Gugulethu, de op één na grootste Township van Kaapstad. In deze sloppenwijk leven voornamelijk Zulu, zo'n half miljoen in totaal. De braai bij Mzoli (dit is één grote straat met tal van 'slagerijen') gaat vanwege rellen en onrusten niet door. Themba en zijn Nederlandse vriendin Jetske nemen ons mee naar een veiligere plek, een afgesloten plein bij een school. Achter hekken proeven we van vlees met bier, wijn, en/of fris. Themba vertelt over zijn onderneming, de kledinglijn 'Darki'. Een vriend van hem, Mlamli Figlan, brengt zijn boek, 'The beautiful Struggle' aan de man. Daarnaast lopen allerlei ogenschijnlijk duistere, rijke jonge zwarte mannen en vrouwen rond. Dure BMW's en Mercedesen staan her en der op het plein. Dit alles doet sinister aan en verbleekt bij wat we die morgen hebben meegemaakt. Het leven van the black diamonds, 'de zwarte diamanten', zoals deze jonge, zwarte, ondernemende jongeren worden genoemd is totaal anders dan het leven van de zwarte bevolking in de krottenwijken. Zij zeggen dan ook, dat het aankomt op het maken van keuzes, elke dag. 'Je staat op met of een deprimerende gedachte of een positief/optimistische gedachte. Het is een keuze om gelukkig te zijn. Een mooie strijd toch!' Volgens Themba en Mlamli is er slechts één groot – toekomstig- belang: investeren in onderwijs. En over Ubuntu heeft met name Mlamli ook zijn wijsheden klaar, zoals blijkt uit de aan ons gerichte mail.

"I would like to say thanks for taking time to visit our Township(Gugulethu) Cape Town, we have learn so much from you guys and we hope you took something from us as well to you use in your part of the world, Ubuntu(A person is a person through other persons) None of us comes into the world fully formed. We would not know how to think, or walk, or speak, or behave as human beings unless we learned it from other human beings. We need other human beings in order to be human. I am because other people are. A person is entitled to a stable community life, and the first of these communities is the people we meet every day".

Om 18.00 uur zijn we terug in Disa Manor. Tijd om te bezinnen, bij te komen van de vele indrukken.

's Avonds volgt er, in het huis aan Disa Manor, een groepsessie, waarbij het thema 'schuld en vergeving' verder wordt uitgediept.

Denkend aan:

....een indrukwekkende dag...de sloppenwijken...de 'bloemenman'...Gladys...en...het contrast...met...'the black diamonds'...Themba en Mlamli....en ...het boek over het leven in een Townshp... 'The beautiful Struggle'...met een sprekend stukje tekst...

*"The people of the townships enjoy the vibe,
There is more networking, less restrictions and more freedom.
No one owns the land.
You can even triple your house if you want to.
And you find houses with cows and some farms and shit" (Sean&Andrew)...*

...en...een veel gehoorde en toepasselijke frase...

'Als je de oplossing van het probleem kent, (onder)ken je het probleem niet'.

Dag 5. Maandag 18-10-2010

Vooraf:

Iedere dag lopen er duizenden kinderen doelloos rond in de armoedige townships van Kaapstad, wat leidt tot misdaad, drugsmisbruik, geweld en (onveilige) seks. De jeugd in de townships krijgt nog steeds weinig tot geen onderwijs, heeft weinig mogelijkheden om hun creativiteit te uiten en is veelal op zichzelf aangewezen tijdens de middagen op werkdagen, zaterdagen en schoolvakanties. Dit zijn de momenten waarop ze blootgesteld worden aan de negatieve invloeden van de straat. Wanneer de jeugd op deze momenten wordt opgevangen, wordt de kans dat ze belanden in misdaad, drugs en geweld drastisch verkleind.

De Amy Biehl Foundation werkt aan het ontwikkelen en versterken van jeugd in de

townships in en rond Kaapstad met behulp van educatieve en culturele programma's. Door het ontwikkelen van deze kwetsbare gemeenschappen behoeden ze de jeugd voor geweld, misdaad, drugsmisbruik en HIV/AIDS.

Amy Biehl was een getalenteerde, dynamische jonge vrouw uit Amerika. Ze was al van jongs af aan vastbesloten om zich in te zetten voor andere mensen. In 1993 besloot ze zich te wijden aan het ontwikkelen van een multiculturele democratie in Zuid-Afrika. Ze werkte mee aan de nieuwe grondwet, streed voor vrouwenrechten en hielp met voorlichting voor de allereerste verkiezingen van het land. Tijdens een politieke demonstratie in Guguleto township op 25 augustus 1993, kwam Amy Biehl tragisch om het leven. Voor de moord werden vier jonge mannen veroordeeld tot 18 jaar cel. Als eerbetoon aan Amy's liefde voor Zuid-Afrika en haar geloof in verzoening, steunden Amy's ouders het verzoek van de vier mannen om amnestie en werden de mannen in 1998 vrijgelaten uit de gevangenis. Om het werk van hun dochter voort te zetten, richtten Amy's ouders in 1997 de Amy Biehl Foundation op. Momenteel werken twee van de mannen die Amy Biehl vermoordden voor de stichting, waarmee ze een rolmodel zijn wat betreft verzoening en het beteren van je leven. Eén van hen, Tobacco, werkt er als projectmanager.

De Amy Biehl Foundation werkt aan het versterken van de positie van jeugd in townships in en rond Kaapstad en draagt bij aan het opbouwen van de gemeenschap. Dit heeft als doel om misdaad en geweld in deze gebieden te verminderen en kinderen een betere toekomst te geven. De Foundation biedt de jeugd activiteiten aan die goede alternatieven zijn voor misdaad, drugs, seks, alcohol, bendes, gemakzucht en andere negatieve invloeden van de omgeving. Tegelijkertijd probeert de foundation het creatieve talent te ontplooiën en de jeugd de kans te geven toekomstige leiders en goede burgers te worden, in staat tot het doorbreken van de armoedecirkel in de townships. ABF wil een veilige, rustige, leerzame omgeving bieden waar jeugd wordt aangemoedigd zich te ontwikkelen. De gemeenschap wordt zoveel mogelijk in het werk betrokken en het programma wordt continu vernieuwd. De programma's bereiken wekelijks meer dan 3000 kinderen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar in de townships. Door het bieden van positieve invloeden in de levens van zoveel mogelijk jeugd, treedt de Foundation trots in de voetstappen van Amy Biehl. De ABF zal noch het verleden noch de lessen over vergeving en rechtvaardigheid van de familie Biehl vergeten, terwijl onvermoeibaar verder wordt gewerkt aan het creëren van een betere toekomst voor de kinderen in Zuid-Afrika.

Thema: 'Vergeving'.

Binnen dit thema is dezelfde dag meermaals zowel plenair als in subgroepen gedialogeerd over het begrip 'reconciliation'. Volgens de groep is de Nederlandse equivalent voor dit woord, 'verzoening'. 'Verzoenen' gaat verder dan 'vergeven'.

Programma:

De dag begint in Disa Manor met een ochtendsessie, als vervolg op de sessie over 'autonomie en verbinding'. In de middag hebben we een ontmoeting met Kevin Chaplin, de managing director van de Amy Biehl Foundation, als onderdeel van de South African Ubuntu Foundation. In een flatgebouw in hartje centrum Kaapstad vinden we het stafbureau van de A.B. Foundation. Allereerst bekijken we een DVD over het –korte- leven van Amy Biehl. De film maakt emoties los bij nagenoeg alle deelnemers. Nadat Kevin Chaplin en zijn staf zich al zingend en dansend –heel apart- hebben voorgesteld praat de charismatische leider, die vanaf 2006 de A.B. Foundation aanstuurt, tijdens een lunch bij 'mama Lungi', over zijn werk en de A.B. Foundation. Chaplin, die gepassioneerd spreekt, een netwerker is, hard werkt met passie en gevoel heeft voor en bij mensen, is voor enkelen uit de groep, zo blijkt later in een groepsgesprek, een katalysator en sprekend voorbeeld. Hij stelt dat ontmoeten en taal ('leer één zin per week') absoluut verbindende factoren zijn binnen het Ubuntu denken. Chaplin's statement: 'You make a living by what you earn; You make a life by what you give'.

Belangrijk zijn in zijn ogen:

- *Echt geven om elkaar*
- *Samen gaat voor alleen. Alone = all one*
- *Ontmoeten en daarbij je mentale model/cultuur loslatend*
- *Oprecht geven*
- *Respecteren van mensen op etniciteit, cultuur en godsdienst*
- *Passievol en met bezieling werken*
- *Ben bescheiden, begin 'klein'*
- *Focus, met een doel voor ogen*

In de namiddag bezoeken we enkele door de Foundation geleide projecten. Het handelt vooral om projecten binnen de naschoolse opvang. Binnen de Township Guguletu visiteren we o.l.v. één van de projectmanagers van de Foundation (het merendeel is vrijwilliger, veelal buitenlandse studenten en mensen vanuit de Townships zelf):

- Siyqzingise Primary
- Nomlinganiselo Primary
- Imbasa Primary.

In de armoedige, sobere lokalen van de scholen, alwaar de –leerplichtige kinderen van 6 t/m 16 jaar tot ongeveer 15.00 uur les hebben, vindt tot 17.00 uur naschoolse opvang plaats. De kinderen krijgen tal van activiteiten aangeboden als sport, muziek, zang, dans en crea met het doel te voorkomen dat ze na schooltijd op straat zwerven en in de criminaliteit terechtkomen. Bij de allereerste school zien we in de perkjes de 'Amy Biehl roos'. Op de tweede school loopt een kind met een boterham met jam, met de verpakking nog in de hand, waarop de significante tekst staat, 'Amy's bread. The Bread of Hope and peace. Proudly South Africa'. Op weg naar school drie rijden we voorbij het monument(je) voor Amy Biehl...op de plek waar ze werd vermoord. Stille doch tegelijkertijd belangrijke aanwijzingen naar een voor blank en zwart belangrijke gebeurtenis.

's Avonds zijn we uitgenodigd voor de Braai bij de du Toits thuis op Welgemoed Manor. Dochter Minette, een bekende operazangeres, brengt een aantal van haar liederen ten gehoor. Over haar zang zegt zij, *'Ek dink om kunsliedere te sing moet jy baie gemaklik wees met jouself, want jy moet jou emosies blootlê. Jy moet introspeksie doen om die boodskap te kan oordra, want die teks is so intiem. Endit kom met ondervinding'*.

Op de vraag of ze de Nederlandse 'LaLaLa Singers' nog wat kan bijbrengen, schudt zij fronsend en ontkennend het hoofd. Op weg naar ons slaapverblijf blijft een gevoel hangen. 'Hoe contrastrijk is dit land'? Met de dag van vandaag als voorbeeld kan daar met relatief gemak een antwoord op worden gegeven...

Denkend aan:

...Amy Biehl, het bezoek aan de Foundation en de tekst van Nelson Mandela over Amy, die als een flauw kopietje op het prikbord van het stafbureau prijkt...en...hoe sterk kan een tekst zijn...

"She made our aspirations her own and lost her life in the turmoil of our transition as the new South Africa struggled to be born in the dying moments of apartheid. Through her, our peoples have also shared the pain of confronting a terrible past as we take the path of reconciliation and healing of our nation".

...En over het schoolsysteem van Zuid-Afrika...

- Zuid-Afrika kent een leerplichtwet.
- Alle kinderen moeten naar school van 6 (1^e graad) t/m 18 jaar
- Primair onderwijs kent graad 1 t/m 8 (hierna gaan de leerlingen naar het V.O.)
- De voorschool is van 4 t/m 6 jaar
- Scholen dienen een (nationaal) curriculum te hanteren
- Het Department of Education, de evenknie van het ministerie van onderwijs, controleert de kwaliteit van het onderwijs. Dit gebeurt op alle scholen frequent
- Er zijn private (overwegend blanke) en publieke (overwegend zwarte) scholen
- De publieke scholen kennen betere en bovenal beter opgeleide leerkrachten
- De 'blanke' scholen zijn (veel) beter geoutilleerd dan de armoedige 'zwarte' en vooral townshipscholen
- De overwegend 'zwarte' regering blijft investeren in de huisvesting van de scholen
- Alle leerlingen dragen een schooluniform, dit geldt ook voor de kinderen in de Townships
- Het grote merendeel van de kinderen bezoekt de naschoolse opvang.

Dag 6. Dinsdag 19-10-2010

Vooraf:

Zuid-Afrika wordt vanwege zijn multi culturele samenleving ook wel 'de regenboognatie' ofwel het regenboogland genoemd. Het meest zuidelijke land van het continent Afrika telt 46 miljoen inwoners, waarvan het overgrote merendeel 'zwart' is. Het heeft een oppervlakte van 1.223.201 km² en is daarmee bijna 40 keer zo groot dan Nederland. Het land kent elf officiële talen. Naast het Engels en Zuid-Afrikaans zijn er negen Bantoetalen. De oorspronkelijke bewoners waren de Khoi en de Bantoe's. Rond 1488 ontdekte de Portugees Bartholomeu Dias Kaap de Goede Hoop en in 1498 bevoer Vasco da Gama de route naar India via de Kaap. In 1652 legden de Nederlanders o.l.v. Jan van Riebeeck een verversingsstation aan bij de Tafelbaai. Er volgden confrontaties met de inheemse bevolking. In 1795 verloren de Nederlanders de slag om de Muizenberg van de Britten. Niet bereid voor het Britse bestuur te buigen trokken grote groepen Boeren met ossenwagens het binnenland in op zoek naar nieuw grondgebied ('Ossewatrek'). De vondst van goud en diamanten in de Noord-Kaap en het oosten zorgden voor een grote koloniale expansie vanuit het Kaapgebied. Van 1899 t/m 1902 streden de Britten tegen de 'Nederlandse (trek)boeren' en de Afrikaanse bevolking in de Boerenoorlog, vastbesloten de exploitatie van goud en diamanten naar zich toe te trekken.

Vanaf 1948 was sprake van sterke segregatie en apartheid, waarbij de blanke bevolking de zwarte bevolking onderdrukt met een reeks doorgevoerde wetten waardoor zwarte Zuid-Afrikanen tal van fundamentele rechten kwijtraakten. In 1961 trad het land onder premier Verwoerd uit het Britse Gemenebest, een politiek isolement binnen. Met de vrijlating van Nelson Mandela in 1990 en de eerste democratische verkiezingen in 1994 eindigde de apartheid. Nelson Mandela werd de eerste democratisch gekozen president van Zuid-Afrika. De uitspraak van vorig president Mbeki (nu Zuma), 'we are all Africans', duidt op de tegenstelling die er nog steeds was/is van de Afrikaner (stereotype puur blanke boer van Hollandse afkomst) en de Afrikanen (stereotype zwarte Afrikaan). Na 16 jaar African National Congress – de partij van Mandela cum suis – aan het bewind is de roep om een politieke tegenbeweging groot. Het land kent nog altijd veel problemen als armoede, discriminatie, uitbuiting, taalverschillen en diversificatie.

Thema: 'Taal en (interculturele) communicatie'.

Kernvragen aan de hand van onderstaande tekst van Stef Bos, de Nederlandse liedjesschrijver en zanger. Met elkaar wordt de stelling verkend, 'wanneer je mensen in een culturele mal perst, mis je de echte ontmoeting'. Vraag, 'wat betekent dit t.a.v. jouw ontmoeting met andere culturen'? Zie dag 7.

*Je moet
Van twee kanten
Komen
om elkaar
Te ontmoeten*

*Jy moet eintlik
Toevallig
Onderweg wees*

*Je moet
Geen doel
Voor ogen hebben*

*En jy moet
Laat gebeur
Waarvoor jy bang is*

*Je moet niet alles
Willen
Verklaren*

*Voor je het weet
Verklaar je
De oorlog*

*Jy moet
Van twee kante
Kom
Om mekaar*

Te ontmoet

*Je moet jezelf
In de ander
Willen zien*

*Sonder om
In die ander
Te verdwaal*

*Het kan opeens
Zomaar
Voor je staan*

*Het lijkt op iets
Om uit de weg te gaan*

*Dis die vreemde ding
Van geluk*

*Je maakt het waar
Of maakt het stuk*

*Het kan je bedreigen
Het kan je behoeden*

*Maar je moet
Van twee kanten
Komen
Om elkaar
Te ontmoeten*

Programma:

Een reisdag. Vroeg in de morgen vertrekken we, nadat we afscheid hebben genomen van Ali – ‘the best Cook of Disa Manor’- met zijn omeletten, over de N1 naar Paarl. Het is echter zo grauw en grijs dat we besluiten het taalmonument niet te bezoeken. We rijden over de Du Toitskloofpas –hoe toepasselijk- naar Worcester. Dit is de grootste plaats in het dal van de Breede Rivier, zo’n 110 kilometer ten oosten van Kaapstad, en de belangrijkste producent van consumptiedruiven in Zuid-Afrika. Nabij het grote grasplein met de witte Nederlands-hervormde kerk drinken we een kopje koffie. We nemen nu de R60 richting Robertson en Ashton. Het plaatsje Robertson ligt ook in het dal van de Breede Rivier, de grote rivier met zijn zonnige hellingen die ons de hele dag zal vergezellen. De economie draait er om wijn, consumptiedruiven en gedroogd fruit. In de buurt van Robertson bezoeken we de Springfield Viniard, als ‘regmakertjie’ voor het annuleren van het bezoek aan het Paarlmonument. De Sauvignon Blanc blijkt toch ook hier het best in de smaak te vallen bij de meeste deelnemers. Alles beter dan...Amy Biehl wijn...zullen we maar zeggen!

We komen aan in Swellendam, volgens Breyten Breytenbach, ‘*Skoon dorpie beskerm en ingesluit deur die Langeberge*’. Aan de N2 nemen we een lichte lunch in een rustiek restaurantje, ‘The Old Mill’.

Even later staat ‘meester’ Adriaan Mocke ons al op te wachten bij zijn Olyfkrans college. De 73-jarige Mocke, van de oorspronkelijk uit het Duitse Sachsen afkomstige familie Mocke, is grondlegger van het internaat, dat jongens met gedragsproblemen evenals drop-outs opvangt en begeleidt naar een eindexamen. Hij is in 1964 begonnen met 9 jongens. Nu telt het internaat zo’n 100 jongens, die op basis van strenge criteria worden toegelaten op het College. De school hanteert enkele van de antroposofische principes van Rudolf Steiner. Een paar jongens zitten in een klein gebouwtje klaar om hun levensverhaal te vertellen. Eén van de jongens leest een zelf gecomposeerd gedicht voor, dat eindigt met de pakkende woorden, ‘*I Love my Country, my Country Loves you*’. *Over Ubuntu gesproken!* Hierna laat Mocke in een aanpalende ruimte Zuid-Afrikaanse gedichten van Antjie Krog horen. De ‘les’ is dan nog niet voorbij. De oud geschiedenisleraar zit compleet op de praatstoel als hij zijn relaas over de geschiedenis van Swellendam laat horen. Met trots en gepassioneerd verhaalt hij over de Nederlandse banden met Swellendam en Zuid-Afrika. Niet voor niets showt hij aan één van de verblijven de Nederlandse vlag. Op eigen wijze geeft Mocke antwoord op vragen over het Zuid-Afrikaans onderwijssysteem. Opvallend in Swellendam, de huizen zonder beveiliging, hekwerken, afzettingen, et cetera. Swellendam straalt een prettige sfeer. Dat zien we even later bij het Bloemfontein Huisie in Railton, een zwarte wijk in Swellendam. Als ode aan de vroegere cultuur is dit huisje gerenoveerd en daarmee bewaard gebleven.

Als we de strenge en gedisciplineerde meester hebben thuisgebracht, vervolgen wij onze weg naar onze bestemming voor de komende twee dagen, de Round the Bend lodge aan de Breede Rivier bij

Swellendam. Over een 'gront (grint)- of stofpad', een ongeasfalteerde hots-bots-knots-weg komen we aan bij de lodges, prachtig gelegen aan de rivier...weg van alles en iedereen. Echt een plek om te bezinnen en te reflecteren op de gebeurtenissen en de thema's van de laatste dagen. De sundowner is prachtig en lekker! Na het diner, het luisteren van muziek en het maken van een dans zoeken we 'onze hut' op – we liggen met twee personen in één lodge- ...bang als we zijn dat een of andere krokodil in de morgen naast ons bed ligt.

Denkend aan:

...de mystieke, spirituele beleving in het lokaaltje bij 'meester Mocke'...en het beluisteren van dé stem, een hese vrouwenstem, bij het voordragen van een gedicht van Antjie Krog, de Zuid-Afrikaanse journaliste en apartheidsactiviste, waarbij de rillingen over je rug lopen...

*"n vreemde lover laat jou anders vashou
Jou skouers skil anders uit sy palms
Jou borste bondel anders in sy nek
Omdat hy vreemd is, is jy bevreemdend heel*

*En ontslae van jouself hoe oud
Het ons geword hoe verknies tot kommer
Hoe verspoel in skuld en klier
My hart vlug soos 'n rot*

*Ek dink aan jou en ek steek die winter oor
Ek dink aan jou en koue sweis aan my vel
Droef droef so ver die hart kan inkyk*

*Ons het die jeug uit ons hare geskud ons kan
Ons lewe nie meer melk geen ie ons veroorsaak mekaar
:jy daar, ek hier – voos gekneus en behoorlik strotomgedraai*

...en (nog) nagenietend...van de reis, al luiierend in de auto... op weg naar Swellendam... met Zuid-Afrikaanse muziek van Dozi op de achtergrond...over een sundowner...en...als die son gaan sak...

*'Jou bruin gebrande toontjies kielie die sand, ietsie lekker kouds in mij regterhand,
Kijk hope jy slaap in die skemer son, rus genoeg, vir die aand wat kom,
Want als die son gaan sak, gaan ons kuier,
As die son gaan sak, gaan dit lekker,
As die son gaan sak oor die water
Alles word eers warm as die son gaan sak...*

*Heeldag lank doen ons nie veel nie, le 'n hangmat, daar's 'n sagte briesie,
Herstel my liggaam van die aand tevore, want as die son gaan sak, begin ons van voor,
Hierdie ou kitaar en my donkerbril, hierdie konkoksie soe soet soos stroop, niks om te doen as net wat
ons wil, tot die maan opkom, dan loop ons oo'*

Dag 7. Woensdag 20-10-2010

Vooraf:

Swellendam aan de Breede rivier, in de schaduw van de Langebergen, is één van de schilderachtigste stadjes van Zuid-Afrika en ligt in de Zuid-Kaap, een slordige 250 kilometer ten Noord-Oosten van Kaapstad. Het is de op twee na oudste stad van het land, alleen Kaapstad en Stellenbosch zijn ouder. Swellendam is in 1742 gesticht door de Nederlanders en genoemd naar de gouverneur en zijn vrouw. De aantrekkelijke rietgedekte en witgekalkte Drostdy is in 1747 door de VOC gebouwd als zetel van een landdrost. Hij doet nu dienst als museum over het Nederlandse koloniale leven. Het meest opvallende gebouw van Swellendam is de imposante Nederlands-hervormde kerk met zijn witte façade en elegante klokkentoren.

Thema: 'Zelfreflectie'.

Groeps- en morgensessie buiten bij Round the Bend lodge bij de Breede Rivier, waarbij de stellingen en vragen m.b.t. taal en cultuur worden behandeld evenals het thema, 'vergeving en verzoening'.

De deelnemers formuleren essentiële leervragen.

Tevens komen in reflectieve zin een aantal essentiële zaken terug als het gaat om reflecteren en leren;

- *leiding geven aan anderen begint bij zelfreflectie: persoonlijk leiding nemen over je eigen waarden, overtuigingen en gedrag binnen relaties in een doorlopende respectvolle en stimulerende grondhouding binnen relaties*
- *we alleen maar kunnen leren van anderen : door de ander daadwerkelijk te ontmoeten*
- *dat door verandering van context men gaat ervaren dat de 'vragen' omtrent persoonlijk professionele thema's andere 'antwoorden' zullen gaan oproepen door de ontmoetingen in een andere cultuur!*

Bovendien zijn ter sprake gebracht: *belemmerende overtuigingen, zogenaamde binnen- en buitenkant mensen, het 'hebben' en 'zijn' niveau, ervaringen met je eigen roots welke vaak leidend zijn, verbinding tussen 'ik' en 'jij' en 'wij' en de verbinding tussen culturen, uit het oordeel blijven, dat het nodig is te ontmoeten (en ONTmoeten), patroon van gedrag meermaals herijken én het niet veroordelen van patronen.*

Annette breidt de literatuurlijst ACL uit met verplichte literatuur: 'Pluk van de Petteflet' en het verhaal van de Krullevaar van Annie MG Schmidt.

Programma:

We verblijven de ganse dag aan de Breede Rivier bij Swellendam, Round the Bend Lodge. Na het ontbijt en de morgensessie is er tijd voor ontspanning en gaat een groot gedeelte van de groep op avontuur...na het 'abseilen' over de rivier, volgt een kanotocht. Calvin mag zijn mindgames aldus niet op ons loslaten! Het weer is goed, lekker warm. De zon schijnt fel. De ideale plek en prima omstandigheden voor zelfreflectie. Hiervoor neemt iedereen de nodige tijd en elk vult dit op eigen wijze in. 's Avonds is er opnieuw een buffet in het restaurant. Als iedereen bij het kampvuur heeft plaatsgenomen geeft 'meester' John taalles in het Zuid-Afrikaans en Xhosa. De meeste deelnemers zijn op een gegeven moment moe en zoeken nog voor het middernachtelijk uur de slaapplek op.

Denkend aan:

...de avondlijke taalles van 'meester' John aan het kampvuur bij het restaurant van Round the Bend Lodge... dat 'taal verbindt' ...en...over die mooie taal, het Zuid-Afrikaans...en...de kliktaal van de Xhosa...

C = klik met tong via tanden

UnCedo = help

Q = klik met tong via gehemelte

InQwelo Moya = vliegtuig

X = klik met tong via zijkant wang

UXolo Xhosa = sorry

'Uphila njani' = Hoe gaat het? Antwoord met, 'siphilile = goed

i. t. t.

- *Kleefbroek = legging*
- *Drukkie = knuffel*
- *flaterwater = tipex*
- *Amperbroekie = string*
- *Baie dankie = dankjewel*

'Alles sal reg kom'.

Dag 8. Donderdag 21-10-2010

Vooraf:

Het meest significante oriëntatiepunt van Kaapstad is ongetwijfeld de Tafelberg. De imposante rechte wanden en de omliggende formaties – als de Lion's Head/Leeukop en Duiwelspiek- en ravijnen vormen een spectaculair geheel. De Tafelberg bestaat uit een massa sedimentair zandsteen op een ondergrond van graniet en oeroude schaliën, die zo'n 700 miljoen jaar geleden zijn afgezet. Het zandsteensediment, waaruit de Tafelberg zelf bestaat, is ongeveer 450 miljoen jaar geleden afgezet, toen het Kaaps schiereiland deel uitmaakte van Gondwana en onder de zeespiegel lag. Nadat de oever zich had teruggetrokken, zorgden wind, regen, ijs en extreme temperaturen voor erosie van de zachtere lagen, waaronder uiteindelijk de karakteristieke mesa van de Tafelberg ontstond. Vanaf de Tafelberg heeft men een fenomenale view over de stad, de baai(en) en de altijd aanwezige oceaan.

Het tafelkleed van de Tafelberg. Er is een oud verhaal over de Hollander Jan van Hunks, die met een vreemdeling een rookwedstrijd aanging op Duiwelspiek/Devil's Peak. Na een paar dagen moest de vreemdeling het onderspit delven. Hij maakte zich bekend als de duivel en verdween in een rookwolk met medeneming van van Hunks. Er bleven alleen wat rooksluierden achter rond Devil's Peak (waar de wolk begint die zich vaak als een 'tafelkleed' over de berg uitstrekt).

Thema: 'Overzicht, visie en verbinding'.

Op de Tafelberg duiden de begeleiders de vragen, waarop alle deelnemers even later in het restaurant bij 'Waterfront' reflecteren.

Kernvragen bij dit thema:

- *Waar sta ik vandaag ('van binnenuit')*
- *Waar naartoe ben ik onderweg ('stroomt bloed van?')*
- *Wat heeft deze reis mij gebracht ('diepste geraakt?')*

Een korte reactie, alhier trefwoordelijk opsommend:

- *'de kracht van samenwerking'*
- *'Verbinding om in diepere lagen elkaar te vinden'*
- *'Uitdragen van liefde (voor..mens, cultuur, land....)'*
- *'Betrokkenheid van mensen'*
- *'Doen'*
- *'Focussen op je doel(en)'*
- *'Wonderbaarlijke gezichten van verbondenheid'*
- *'Vergiffenis als sleutel voor nog meer verbondenheid'*
- *'Ver werken en kort bijkomen om goed te zien'*
- *'Ubuntu'*
- *'verder gaan met WIJ en Samen'*
- *'Er is meer op aarde dan een BMW'*
- *'Luisteren en vragen stellen is echte interesse tonen'*
- *'Leren met gevoel'*
- *'Passievol leiderschap en pure verbinding'*

Als groep komen we tot de conclusie dat we:

- *VER hebben GEWERKT*
- *Hebben VERWERKT*
- *Mogen VERDER WERKEN*

Wij geven aan dat de reis absoluut heeft bijgedragen aan het verder (mogen) werken aan de (professionele) ontwikkeling...van eenieder.

Programma:

De slotdag. De vogels vliegen al vroeg rond de lodges. We luisteren bij het ontwaken naar de soms vreemde geluiden en het vrolijke gekwetter. Om 08.00 uur krijgen we, net als gisteren, een kopje koffie geserveerd in de lodge. Het is bewolkt. Dat maakt het vertrek van deze prachtige plek iets aangener. Na het ontbijt en een laatste blik op de Breede Rivier laden we de koffers in de busjes. We rijden over de N2 in de richting van Kaapstad. Bij Caledon nemen we de afslag naar Hermanus aan de Atlantische Oceaan. Hier spotten we walvissen. Tevens nemen we in een visrestaurant de lunch.

Het Wereld Natuurfonds heeft Hermanus uitgeroepen tot één van de beste plaatsen om vanaf land walvissen te zien. De meeste walvissen zijn er in oktober. Het handelt hier om de zogenaamde 'Zuidkaper', duidelijk te herkennen aan de karakteristieke V-vormige fontein van water als de walvis uitademt. Een groot deel van de ongeveer 5.000 Zuidkapers die de wereld nog rijk is, verlaat in juni hun

subantarctische leefgebied om in het warmere water van de beschutte baaien (Walker Bay, Hermanus) langs de kust van Zuid-Afrika te paren en jongen te baren.

Hermanus, oorspronkelijk door Hermanus Pieters gesticht als een boerendorp, groeide dankzij het zonnige klimaat en de mooie locatie uit tot een geliefde vakantieplaats.

Over de N2 komen we via Somerset West in Kaapstad. We rijden direct naar de Tafelberg. Vanwege de hevige wind kan de kabelbaan ons niet naar het op 1.000 meter gelegen plateau brengen. Vanaf de toeristische plek, aan de voet van de berg, kunnen wij desalniettemin genieten van een mooi vergezicht. Annette en Hans droppen hier hun laatste vragen, evaluatief van aard. Vanaf de Tafelberg werpen we een laatste blik over Cape Town en de Atlantische Oceaan. Ieder heeft zo zijn gedachten en in de busjes op weg naar Waterfront is het dan ook stil! Na een korte wandeling door het Victoria Wharf (overdekte winkel) Centre, belanden we bij de 'City grill'. Hier genieten we van een copieus diner. Zo wordt o.a. 'Bobotie' (Zuid-Afrikaans rijst/gehakt gerecht) gegeten. Na het avondmaal steken we in op de vragen van de begeleiders. Omstebeurt reflecteren de deelnemers op de drie aan hen gestelde vragen en hun ervaringen bij de reis. Een journaliste van dagblad 'Die Burger' neemt een kort interview af. Ze stelt enkele vragen aan 'die sakeleiers', die gepast reageren.

Nederlanders kom hier leer van ubuntu

Carin Smith, Kaapstad "Ons het ver van ons bekende omgewing kom werk om ontwikkelingspunte

binne onself te kon verwerk en ons gaan terug om verder daaraan te werk." Hierdie woorde is die opsomming van mnr. Marcel Janssen, 'n direkteur van onderwys in Nederland, van sy ervaring in die Wes-Kaap as deel van 'n leierskapsontwikkelingsprogram. Nege leiers uit die Nederlandse onderwys- en sakektor het die eerste program van mnr. John Man en me. Annette Man-Mul van Kerntact & Vennote van Maastricht, bygewoon. Die beginsels van ubuntu vorm die grondslag van die program. Me. Janneke van Eldonk, 'n direkteur van 'n Islamitiese primêre skool, sê haar Wes-Kaapse ervaring

het by haar die konsep van samewerking tussen rasse en verskillende kulture tuis gebring. Mnr. Ron Stevens, 'n adjunkdirekteur van Rabobank in Nederland, sê hy het in Suid-Afrika kom leer hoe 'n mens mure tussen mense op 'n positiewe manier kan afbreek. "In Nederland worstel ons ook met kultuurverskille en grense tussen mense. Leierskap strek oor verskillende soorte grense van die werkplek tot die private lewe," sê mnr. Hans van Elk, een van Kerntact se fasiliteerders. (Bron: Die Burger maandag 25-10-2010)

Als iedereen zijn afscheidsspeech heeft gehouden is het écht tijd om Kaapstad en Zuid-Afrika te verlaten. De chauffeurs John en Kees zetten ons om 22.00 uur af op 'die Lughawe'. Met weemoed en tegeliktijd met geweldig veel belevenissen en ervaringen stappen we exact om 0.00 uur in het vliegtuig dat ons naar Nederland brengt....

...Denkend aan...

...Zuid-Afrika ...

"You can leave South Africa, but it won't leave you...!"

...en...een mooie passage uit het boek 'Tikkop' van Adriaan van Dis...

... 'Ja, dis 'n geweldige land hierdie, 'n land van dansende volstruise, biltong, braaivleis, heerlike wyne, die lekkerste kos, die voorste wildtuine, spoggerige eethuise, o, dis so'n pragtige en wye land'...

...en... de prachtige Zuid-Afrikaanse woorden...die vaak gebezigd zijn...als sundowner (Afrikaans: 'Skemerkelkie'), als afsluiter...met dank aan John...

*"gesonhyd op die rondhyd
Die meissies in die blomtyd
en
Die skilpad spoeg sy mond uit'.*

MJ/okt/nov'10